

Mély-ég objektumok

Messier Klub

Ács Zsolt	4 15 T	Komlósi Attila	8 5,6 L
Babcsán Gábor	3 10,2 L	Kónya András	2 11 T
Bakos Gáspár	7 20 L	Ladányi Tamás	33 5 L
Bozány Imre	2 10 T	Mácsai Attila	8 11 T, f
Bucsi Gábor	3 10x50 B	Molnár Gábor	1 15 T
Cziniel Szabolcs	21 15 T	Molnár Zoltán RO	1 20 T
Csiszár Tibor és Tiborné	4f 2,8/135	Nagy Zoltán Antal	6 20 L
Édes Krisztián	20 20 T	Pap Csaba	48 20 T
Fülöp József András	1 10 T	Polgár Tibor	8 8 L, f
Gurbits László	5 20x60 M	Presits Péter	3 6 L
Görgei Zoltán	5 7 L	Recsek Renáta	1 11 T
Hevesi Zoltán	2 11 T	Sári Attila	2 7x50 B
ifj. Hevesi Zoltán	2 11 T	Szarka Levente	7 16,2 T
Illés Elek	1 10 T	Szauer Ágoston	6 11 T, f
Ivádi Tamás	5 15 T	Szűcs László	4 11,4 T
Jurek Zoltán	4 7x50 B	Vicián Zoltán	1 5 L
Kelley István	4 fotó	Vincze Iván	20 5 L
Kiss László	5 10 T	Wieszt Krisztián	1 5 L
Kocsis Antal	2 15,5 T		

1989 szeptembere és 1991 decembere között 36 észlelő 260 vizuális és 21 fotografikus megfigyelést küldött be.

Első jelentkezésünket mindjárt köszönetnyilvánítással kezdjük, ugyanis tartozunk ezzel Papp Sándornak, aki a fenti időszak mély-eges terméséből valamennyi Messier-észlelést átadta! Többen ígérték, hogy régi és új, eddig be nem küldött megfigyeléseiket eljuttatják a Messier-adatgyűjtő címére (Nagy Zoltán Antal, 1192 Budapest, Corvin krt. 49.).

Az észlelések minősége természetesen igen különböző, hiszen megfigyelőink között a teljesen kezdőtől a halvány objektumok utáni "hajszába" belefáradt tapasztalt amatőrig mindenki előfordul. A gazdag anyagból persze csak igen esetleges válogatást tudunk közölni, de a bemutatott három rajz és leírás bizonyítja, hogy vizuálisan is lehet szép, értékes munkát végezni. Sajnos nagyon sok megfigyelő néhány perc alatt elintézi a kiszemelt objektumot. Érdemes tovább is szemlélődni, ezzel is gyakorlatot szerzünk!

Az észlelések nagy mennyisége lehetővé tette bizonyos általános következtetések levonását.

Az észlelések megoszlása objektumok szerint. Mint a következő ábrán jól látható, a Messier-lista első felét sokkal jobban észlelik, mint a másodikat, amit jórészt a Virgo-halmaz halvány galaxisai tesznek ki. A néhány fényesebb objektum túlészleltsége arra vall, hogy sokan főleg a könnyű prédára vadásznak.

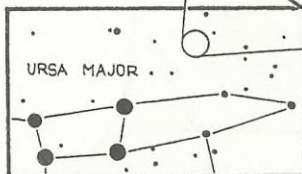
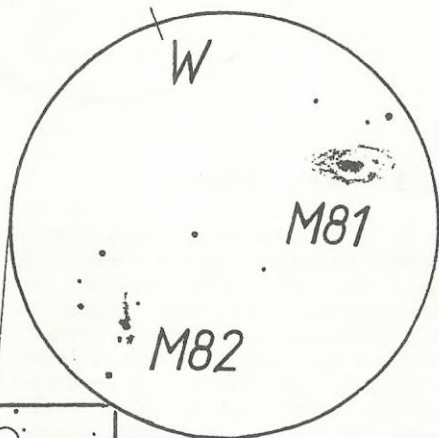
Messier "toplisták". A legtöbb észlelés az M27-ről érkezett (13 db), majd az M8 és az M31 következnek (10—10 db), végül az M11 és az M13 zárja a sort (9—9 db). A következő táblázat a típusonkénti "népszerűségi listát" mutatja be:

NY	GX	GH	DF	PL
M11 (9)	M31 (10)	M13 (9)	M8 (10)	M27 (13)
M29 (8)	M81-B2 (6)	M3 (7)	M42, M1 (6)	M57 (8)
M39 (6)	M33 (5)	M15, 22 (6)	M20 (4)	M76 (2)

M81, M82 GX UMa

Egy LM-be befér mindkét galaxis. Az M81 a fényesebb, lényegesen feltűnőbb mint a társa. Mérete is jóval nagyobb. Első ránézésre feltűnő egy sűrű központi mag. Ez hosszabb megfigyelés után háromszög alakúnak tűnt. Széle nagyon kontrasztos, nem csillagszerű. A hatalmas "kómában" eleinte semmi részlet sem mutatkozott, később ÉNy-on EL-sal feltűnt egy nagyobb, homogén csomó, majd D-en további kettő, de ezek kevésbé feltűnőek. Az egész GX PA 156° mentén megnyúlt.

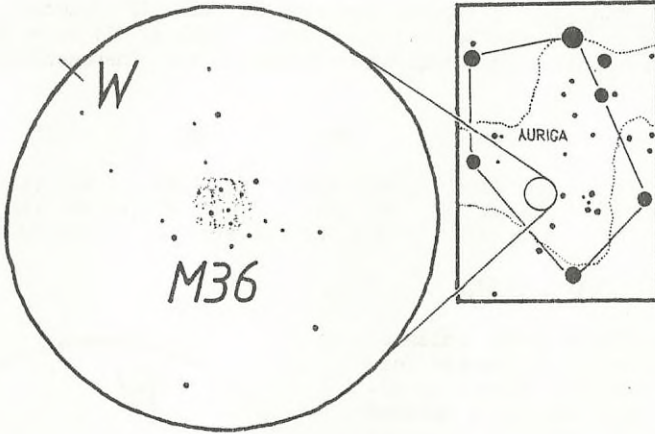
M82: Ez a halványabb GX. Azonnal feltűnik erősen megnyúlt alakja,

amelynek aránya kb. 1:5. Alaposabb megfigyeléskor lassan fényesebb csomók tűnnek elő. Feltűnő, hogy az egész GX két fényesebb csomó köré összpontosul, két részre válik. A K-i rész jóval kisebb, egy fényes csomóból és a körülötte derengő homogén halóból áll. Ny-i "féltekéje" valamivel fényesebb, és szintén egy csomó köré csoportosul. Ez lehet a GX középpontja, ekörül nagyobb halo terül szét, Ny-i vége kontrasztos, míg másutt a háttérbe olvad. É-i oldala seprűszerűen szétterül, és még egy apró csomó is látható itt. (Fülöp József András)

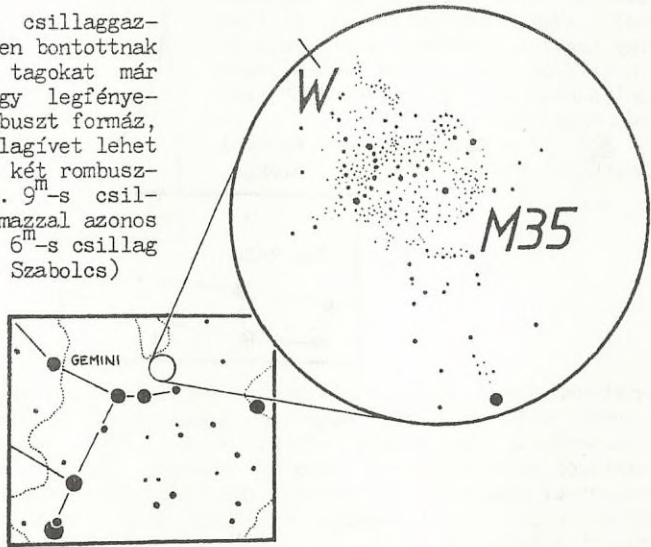
M36 NY Aur

5 L, 22x: Fényes, tömör halmaz, KL-sal 8—10 csillagát bontja. 34x: Több csillaga látszik, de nem bontja teljesen, a központban kerek, ködszerű rész látszik. (Ladányi Tamás)

M35 NY Gem

15 T, 120x: Rendkívüli csillaggazdagságú halmaz. Teljesen bontottnak tűnt, de 12^m — 15^m -s tagokat már csak sejteni lehet. Négy legfényesebb csillaga egy rombuszt formáz, amelyben egy szép csillagívet lehet megfigyelni az ÉNy-i két rombuszcsillag között. Ezt kb. 9^m -s csillagok alkotják. A halmazzal azonos LM-ben van egy fényes, 6^m -s csillag K-i irányban. (Cziniel Szabolcs)

NAGY ZOLTÁN ANTAL